

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

PL ISSN 0023-5903

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik XCVIII

Nr 1

WARSZAWA 1991

<http://rcin.org.pl>

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są tylko na okresy kwartalne. Informacji o cenach udzielają urzędy pocztowe oraz oddziały kolportażowe w miastach.

Prenumeratę przyjmują:

— oddziały kolportażowe właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora — odbioru zamówionych egzemplarzy dokonuje prenumerator w wyznaczonych punktach sprzedaży lub w inny, uzgodniony sposób,

— urzędy pocztowe i listonosze — od prenumeratorów z terenów wiejskich lub innych miejscowości, w których nie ma oddziałów kolportażowych, a w miastach tylko od osób niepełnosprawnych — poczta zapewnia dostawę zamówionych egzemplarzy pod wskazany adres pod warunkiem uiszczenia dodatkowej opłaty za każdy doręczony egzemplarz. Wysokość opłat za każdy kwartał ustala poczta.

— Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, 00-958 Warszawa, konto PBK XIII Oddział Warszawa 370044-1195-139-11 — tylko od prenumeratorów zlecających dostawę za granicę. Prenumeratę ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100% wyższa; w przypadku zlecenia dostawy drogą lotniczą — koszt dostawy lotniczej w pełni pokrywa prenumerator.

Terminy przyjmowania prenumeraty:

— na kraj i za granicę — do 20. XI. na I kw. roku następnego
 do 20. II. na II kw.
 do 20. V. na III kw.
 do 20 VIII. na IV kw.

Bieżące i wcześniejsze numery można nabywać w Księgarni Państwowego Wydawnictwa Naukowego, ul. Miodowa 10, Warszawa. Również można je nabyć, a także zamówić (przesyłka za zaliczeniem pocztowym) we Wzorcowni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa.

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the

Foreign Trade Enterprise

ARS POLONA

00-068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7, Poland

Our bankers:

BANK HANDLOWY S. A. 20 1061-710-15107-787

Indeks 36310

INFORMACJA DLA AUTORÓW „KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO”

Trudna sytuacja finansowa „Kwartalnika Historycznego” (brak funduszy na przepisywanie tekstów autorskich) zmusza nas do wprowadzenia ścisłych rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie.

1. Wszystkie teksty muszą być składane w dwóch egzemplarzach, przepisanych według obowiązujących norm wydawniczych: na stronie 30 wierszy po około 60 znaków, z marginesem z lewej strony, szerokości 4—5 cm. Poprawki i uzupełnienia w tekście muszą być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń. Do artykułów należy dołączać możliwie krótkie streszczenia.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) musi wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko Autora i pod nim w nawiasie miasto, w którym pracuje; poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. 1—2) cyframi arabskimi i dalej: miejsce i rok wydania, liczbę stron, na ostatnim miejscu nazwę wydawcy. Imię i nazwisko Autora recenzji oraz miasto, w którym pracuje — na końcu tekstu z prawej strony

4. Teksty do działu „Kronika” zawierają tytuł (na osi); podpis Autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis Autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych stosujemy ogólnie przyjęte skróty (np., itp., m. in., etc. oraz inne podobne), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne zaś w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską wówczas gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7. oraz te, które znajdują się w zamieszczonym poniżej wykazie; dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem ich znaczenia przy pierwszym przypadku zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy, roczniki, zeszyty, numery i części periodyków i innych publikacji podajemy cyframi arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty, odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad, będą zwracane Autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

**KWARTALNIK
HISTORYCZNY**

Założony przez Xawerego Liskego
w 1887 roku

**ROCZNIK XCVIII
1991**

1

**PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1991**

KOMITET REDAKCYJNY

Jacek Banaszekiewicz (zastępca redaktora), Marian Biskup, Andrzej Brożek, Adam Galos, Antoni Gąsiorowski, Aleksander Gieysztor, Mieczysław Jaworski, Jerzy Jedlicki, Tadeusz Jędruszczak, Marcin Kamler (sekretarz), Irena Koberdowa, Czesław Madajczyk, Jerzy Maternicki, Jerzy Michalski (redaktor), Edward Potkowski, Henryk Samsonowicz, Monika Senkowska-Gluck, Andrzej Skrzypek (zastępca redaktora), Witold Stankiewicz, Jacek Staszewski, Józef R. Szaflik, Jerzy Topolski, Stanisław Trawkowski, Lech Trzeciakowski, Roman Wapiński, Marian Wojciechowski, Andrzej Wyczański, Jerzy Wyrozumski, Zygmunt Zieliński

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 31-02-61

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE — WARSZAWA, MIODOWA 10

Ark. wyd. 15,0, ark. druk. 9,25 + wkładka. Papier druk. sat. kl. III 70 g. 70 × 100. Oddano do składania w listopadzie 1990 r. Podpisano do druku w grudniu 1990 r. Druk ukończono w styczniu 1991 r.

Zam. 9/91

WARSZAWSKA DRUKARNIA NAUKOWA — WARSZAWA, UL. ŚNIADECKICH 8

SPIS TREŚCI

Mateusz Goliński — Uposażenie i organizacja zakonu templariuszy w Polsce do 1241 roku	3
Jerzy T. Łukowski — Watykan wobec ostatniego polskiego bezkrólewia	21
Lukasz Kądziera — Opcja grodzieńska	31
Ludwik Hass — Pisma Lwa Trockiego w Polsce międzywojennej	45
Piotr Stawicki — Studium planu strategicznego Polski przeciw Niemcom Tadeusza Kutrzeby i Stefana Mossora	61

RECENZJE

P. Cardot, L'espace et le pouvoir. Étude sur l'Austrasie mérovingienne — Zbigniew Dalewski	79
I. Gabriel, Zur Innenbebauung von Starigard-Oldenburg — Leszek P. Słupecki	82
Slavnikovci ve středověkém písemnictví, úvodní studii — Ryszard Grzesik	84
Ruth Marzo Karras, Slavery and society in medieval Scandinavia — Krzysztof Olendzki	87
F. Braudel, L'identité de la France, t.1: Espace et Histoire, t. 2-3: Les Hommes et les Choses — Andrzej F. Grabski	90
A. Filipczak-Kocur, Sejmik sieradzki za Wazów (1587-1668) — Wojciech Kriegseisen	95
E. Romer, Pamiętnik paryski (1918-1919) — Dorota Cisowska	99
A. Ajnenkiel, Historia sejmu polskiego, t. 2, cz. 2: II Rzeczpospolita — Roman Wapiński	102
M. M. Drozdowski, Eugeniusz Kwiatkowski. Człowiek i dzieło — Barbara Poznańska	104
M. Heiniger, Dreizehn Gründe. Warum die Schweiz im Zweiten Weltkrieg nicht erobert wurde — Marek Andrzejewski	107
J. Siedlecki, Losy Polaków w ZSRR w latach 1939-1986 — Andrzej Korzon	108
A. Rzepliński, Sądownictwo w PRL — Adam Lityński	113
Konflikt społeczny w perspektywie pamiętnikarzy i badaczy, red. i wstęp M. Latoszek — Mieczysław Widernik	117
K. D. Erdmann, Die Ökumene der Historiker. Geschichte der Internationalen Historikerkongresse und des Comité International des Sciences Historiques — Henryk Olszewski	119

KRONIKA

Tradycja grunwaldzka — problemy metodologiczne badań, ich programy i dotychczasowe wyniki. Środowiska historyczne II Rzeczypospolitej — Arkadiusz Kołodziejczyk	123
Teatr a społeczeństwo od czasów renesansu do dzisiaj. VI Kolokwium Poznań-Strasburg — Maciej Serwański	124
Pomorze Zachodnie — Polska. Przypomnienia i nowe ustalenia — Krzysztof Guzikowski	126

Konflikt i współpraca: badania porównawcze wschodnioeuropejskich doświadczeń migracyjnych 1880-1930. Bredbeck (RFN) 24- 29 IV 1990 r. — Adam W a ł a s z e k	127
Wieczór ku czci Profesora Tadeusza Łepkowskiego — Aleksandra J. L e i n w a n d	129
Proces szesnastu — Jacek Z. S a w i c k i	130
Jubileusz sześćdziesięciolecia Profesora Wacława Urbana — Wojciech I w a ń c z a k	131

IN MEMORIAM

Zygmunt Łukawski (27 I 1932—2 XI 1989) — Władysław A. S e r c z y k . . .	133
Tadeusz Lepkowski (21 I 1927—16 XII 1989) — Władysław Z a j e w s k i . . .	135

LISTY DO REDAKCJI

Przemilczenie czy niedbalstwo? (Dwa artykuły o „Projekcie” z 1871 r. P. A. Wereszczyńskiego) —Roman J a s k u ł a	141
Oświadczenie Antoniego Czubińskiego i Zbigniewa Kulaka	145

WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	— Archiwum Akt Nowych
AGAD	— Archiwum Główne Akt Dawnych
Bibl. Czart.	— Biblioteka i Archiwum Czartoryskich w Krakowie
Bibl. Kórn.	— Biblioteka Kórnicka PAN
Bibl. Nar.	— Biblioteka Narodowa w Warszawie
Bibl. Ossol.	— Biblioteka Zakładu Narodowego im. Osolińskich we Wrocławiu
Bibl. Racz.	— Miejska Biblioteka Publiczna im. E. Raczyńskiego w Poznaniu
CAW	— Centralne Archiwum Wojskowe
cz.	— część
„Czasop. Prawno-Hist.”	— „Czasopismo Prawno-Historyczne”
ibid.	— ibidem
„Kwart. Hist.”	— „Kwartalnik Historyczny”
„Kwart. HKM”	— „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
MGH SS	— <i>Monumenta Germaniae Historica Scriptores</i>
MGH Script. rer. Ger.	— <i>Monumenta Germaniae Historica Scriptores rerum Germanicarum</i>
MPH	— <i>Monumenta Poloniae Historica</i>
n.	— i następną (s. 53 n.)
nn.	— i następne (s. 53 nn.)
nr	— numer
op. cit.	— opus citatum
por.	— porównaj
przyp.	— przypis
„Przegl. Hist.”	— „Przegląd Historyczny”
PSB	— <i>Polski słownik biograficzny</i>
RAU	— Rozprawy Akademii Umiejętności
RDSG	— „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”
red.	— redaktor, redakcja
rkp.	— rękopis
RPAU	— Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności
SPPP	— <i>Starodawne Prawa Polskiego Pomniki</i>
SSS	— <i>Słownik starożytności słowiańskich</i>
„St. Źródł.”	— „Studia Źródłoznawcze”
sygn.	— sygnatura
t.	— tom
VL	— Volumina Legum
WAP	— Wojewódzkie Archiwum Państwowe
wyd.	— wydanie, wydawca
z.	— zeszyt
zob.	— zobacz